

Pula-ajasta sotavuosiin

Kassan toiminta vakiintuu

1930-luvun alku oli pula-ajasta huolimatta suotuisaa aikaa Tuusniemen Kirkonkylän Osuuskassalle, sillä kassanhoitaja Miettinen sai kassan toiminnan järjestyseen. Maksuvalmius, joka aikaisemmin oli heikko, saatiin pysymään tarpeita tyydyttävänä. Kymmenen uutta jäsentä liittyi vuonna 1931 ja 83 uutta jäsentä vuonna 1932.

Keskuslainarahasto suositti kassalle lisäluottoa, koska talletusliike näytti elpymisen oireita.

Vuodesta 1931 eteenpäin löytyvät myös kassan hallinnon pöytäkirjat. Hallituksen puheenjohtajana oli Pekka Hiltunen ja varapuheenjohtajana Otto Juutilainen. Jäseninä olivat Matti Tiilikainen, Matti Smolander ja Jaakko Miettinen. Vuodesta 1932 alkoi Jussi Pekka Happonen pitkä osuuskassan hallituksen puheenjohtajakausi, jota kesti vuoteen 1952 saakka.

Ote kirkonkylän osuuskassan ensimmäisestä säilyneestä pöytäkirjasta 20.3.1931.

523. Talalliselle Heikki Miettinen Tuusniemen kylästä 5 myönnettiin lainaa lmk: 2000,- kahden vuoden ajaksi kaitamen laittaan ja aitamien Takajina. Talal. Fransetti Happonen ja Talal. Augusti Miettinen. Tuusniemen kylästä.
3: #

524. Talal. Augusti Miettinen. Tuusniemen kylästä -19. ma lmk: 1148,- kolmen vuoden

Frangilainasta valtavat kurssitappiot osuuskassoille

Maailmantalouden alamäki alkoi pörssien romahduksesta Yhdysvalloissa vuonna 1929. Pienellä viiveellä pula-aika konkursseineen oli todellisuutta myös Suomessa. Meillä pulakausi kehittyi ankarimmilleen vuonna 1930 ja jatkui sitten lieventyen vuoteen 1934 saakka. Maataloudessa sadot kyllä olivat tyydyttävät, mutta hinnat alhaiset ja sivuansiomahdollisuudet olemattomat, minkä vuoksi maatilojen pakkohuutokaupat olivat tavallisia 1930-luvun alussa.

Vuonna 1930 Suomalainen totesi tarkastuskertomuksessaan pula-kauden muodostuvan Tuusniemelläkin varsin pahaksi.

”Paikkakunnan rahaliike perustuu metsätuloihin. Kun metsätyöt ovat olleet viime kuukausina hiljaisia, on seudulle tullut kireä rahapula. Karjantuotteita myydään vähän, leipäviljaa ostetaan.”

Eräänä pulan vastustamistoimenpiteenä pidettiin maanviljelijäin lyhytaikaisten velkojen vakauttamista pitkäaikaisiksi kuoletuslainoiksi. Osuuskassajärjestö ryhtyi tarmokkaasti tätä tarkoitaviin toimenpiteisiin ja useiden rauenneiden yritysten jälkeen OKO sai Ranskasta 30 miljoonan Ranskan kultafrangin suuruisen frangilainan, jonka Suomen valtio takasi. Suomen rahana laina oli 467 miljoonaa markkaa, mikä oli 55 % Osuuskassojen Keskuslainarahaston vuoden 1929 taseesta. Lainan korko oli 5 % ja sen lisäksi oli maksettava obligaatioiden haltijain Ranskan valtiolle suoritettavat erot.

Frangilainan varoilla pelastettiin yli 7000 viljelijäperhettä pysymään tilallaan, mutta lainan epäedullisuus paljastui nopeasti, kun Suomi joutui Englannin ja Skandinavian maiden esimerkkiä seuraten luopumaan kultakannasta vuonna 1931. Lainan valuuttamääräiset kuoletusmaksut nousivat jyrkästi, mutta niitä ei voitu periä frangilainaa saaneilta velallisilta. Pula-ajan vuoksi suuri joukko heistä oli uloshaussa.

Tilanne vaikeutui, monimutkaistui ja politisoitui, kun Ranska luopui kultakannasta vuonna 1937. Tällöin obligaatioiden haltijat vaativat luonnollisesti arvopapereistaan kultakannan mukaista suoritusta.

Sotkun selvittämisessä tarvittiin hallitusten välisiä neuvotteluja. Kurssitappiot lainasta nousivat 249 miljoonaan markkaan. Keskuslainarahaston omat pääomat olivat runsaat 100 miljoonaa markkaa ja osuuskassajärjestön yhteenlasketutkin omat varat olivat vain yli 200 miljoonaa markkaa. Valtio otti maksaakseen kurssitappiosta 218 mil-

Sotavuodet ja säännöstelytalous eivät estä kassan kehitystä

Lainoja vaikka lasisilmän tekoon

40-luvulla lainaa tarvittiin elämän perusedellytysten kohentamiseen. Rakentaminen ja pellonraivaaminen oli vilkasta. Lainoja myönnettiin asuin- ja karjarakennusten rakentamiseen ja korjaamiseen, rakennushirsien ostoon, suonraivaukseen sekä maapalstan ja mökin tai lisämaan ostoon. Myös kotieläinten hankintaa lainoitettiin, sekä siementen ja apulantojen, äkeen, auran ja hevosvaljaiden ja puimalaitteiden ostoa. Kotitalouksien tilanteen paranemiseen viittasivat monet kunnollisten kaivojen tekoon myönnettyt lainat. Vuonna 1938 annettiin ensimmäinen laina vesijohtojen tekoon.

Opintie alkoi kiinnostamaan ja lainoja haettiin muun muassa ompeluopin, metsäkoulun ja sähkötyökurssin käymiseksi sekä yleisesti lasten koulunkäyntiin. Ensimmäinen laina opintoja varten oli myönnetty jo vuonna 1937 määrältään 8000 markkaa kymmenen vuoden ajaksi.

Merkillisimpiä mutta varmasti tarpeellisimpia lainanmyöntötarkoituksia oli vaimon plastik-silmän tekoon myönnetty laina vuonna 1948.

Velkavetoisena joutuivat jotkut talouttaan pyörittämään, kun lainoja pyydettiin myös velkakirjojen uusimiseen ja raha-asioiden järjestelyyn. Verojen maksuun ja sisarosuuksien maksuun haettavat lainat olivat varsin tavallisia. Eräs emäntä sai lainaa heinätekomiesten palkkojen maksuun ja työmiehen pitämiseen.

Merkillisimpiä mutta varmasti tarpeellisimpia lainanmyöntötarkoituksia oli vaimon

Siirtoväen asuttaminen iso haaste

Ripeästi pula-ajan jälkeen kasvaneen kansantalouden pysähdytti talvisota, joka syttyi 30.11.1939. Tuusniemeltäkin miehet lähtivät maata puolustamaan, niin myös osa osuuskassojen hallintomiehistä.

Kun talvisota päättyi 13.3.1940, palasivat miehet rintamalta rauhan töihin. Talvisodan päättäneen Moskovan rauhan ehdot olivat kova isku Suomelle: Suomi joutui luovuttamaan suuren osan Karjalaa. Kotiseutunsa menettänyt karjalainen siirtoväki oli asutettava ja sijoitettava uudelleen.

Rauhansopimus koetteli kovasti myös osuuskassajärjestöä, sillä 158 elinvoimaisen osuuskassan toimialueet jäivät Neuvostoliiton puolelle. Kaikkiaan 169 osuuskassaa joutui siirrettäväksi ja useimpien kohtaloksi koitui sulauttaminen uuden kotipaikkakunnan osuuskassaan.

Vuonna 1940 kirjattiin Tuusniemellä olevan siirtoväkeä lähes 2000 henkeä, pääosin impilahtelaisia. Heidän tulo-nsa nosti väliaikaisesti väestön määrää lähes neljänneksellä. Heidät asutettiin samana vuonna säädetyn pika-asuttamislainojalla kuntaan. Väkeä lisäsi myös välirauhan aikana Tuusniemelle perustettu Viestipataljoona 14.

Kesäkuun lopulla 1941 valtakunta oli taas täydessä sodassa, kun jatkosota alkoi. Hyökkäysvaiheen aikana Suomen armeija saavutti nopeasti valtakunnan vanhan rajan. Karjalainen siirtoväki palasi toiveikkaana takaisin kotiseuduilleen.

Jatkosodasta tuli kuitenkin paljon pitempi ja raskaampi, mitä sodan alkaessa yleisesti uskottiin. Jatkosodan rajuimmat taistelut käytiin kesällä 1944. Pitkää asematavaihetta seurasi Suomen armeijan nopea peräytyminen. Suomi kuitenkin vältti Saksan kokeman ehdottoman antautumisen ja miehityksen. Solmittiin rauha. Sotilaat kotiutettiin ja karjalainen siirtoväki joutui jälleen lähtemään kodeistaan.

Rauhanehtoihin kuului suurten sotakorvausten maksaminen Neuvostoliitolle. Sotakorvauksiakin vaativampi haaste oli siirtoväen asuttaminen ja sodasta kotiutuvien miesten sopeuttaminen siviilielämään sekä valtakunnan jälleenrakennustyöhön. Kotiseutunsa menettänyttä siirtoväkeä oli yli 400 000 ihmistä.

tamme täten eroavamme Osuuspankkien Keskusliitto ry:stä siten, että eromme astuu voimaan sinä hetkenä, kun rekisteriviranomaiselle jätetään yhdistyksen osuuskunnaksi muuttamista koskeva rekisteröinti-ilmoitus. Tämä eroilmoituksemme raukeaa siinä tapauksessa, että yhdistyksen osuuskunnaksi muuttamisesta edustajakokouksen 8.1.1997 tekemästä muuttamispäätöksestä huolimatta luovutaan, eikä yhteisömuodon muuttamista tarkoittavaa rekisteri-ilmoitusta tehdä.”

Rahoitustarkastuksen tarkastuskäynti

”Kun oli näköpiirissä, että osa osuuspankeista ei tule hyväksymään yhteenliittymää, vaan säilyttävät itsemääräämisoikeutensa, ryhtyi Rahoitustarkastus suorittamaan tarkastuksia ”kapinapankeissa”, kertoo Kauko Siira.

Helmikuussa 1997 suorittivat Rahoitustarkastuksen tarkastajat Kärävä ja Malin tarkastuksen myös Tuusniemen Osuuspankissa.

”Tarkastajilla ei ollut erityistä huomautettavaa pankin toiminnasta. Loppukeskustelussa tarkastajat totesivat leikkimielisesti, että Tuusniemen Osuuspankin nimi tulisi muuttaa pankkiiriliikkeeksi, koska pankin monimuotoinen sijoitustoiminta on laajamittaista ja ylittää reippaasti pankin myöntämän antolainauskannan.”

Huhtikuun 18. päivänä 1997 OKO:n ja OKL:n hallintoneuvostot kokoontuivat päättämään yhteenliittymän rekisteröimisestä. Myönteisen päätöksen tehneiden 228

pankin yhteenlaskettu vakavaraisuus oli yli 11 %, mikä oli riittävästi yhteenliittymän rekisteröimiseksi. Tämän päätöksen lisäksi hallintoneuvostot toistivat kantansa, jonka mukaan rekisteröinnistä lähtien yhteenliittymän ulkopuolella olevat osuuspankit olisivat itse vastuussa kaikkien palvelujensa tuottamisesta. ATK, pankkikortit, tilit ja tunnukset saivat siirtymäaikaa heinäkuun alkuun, sen sijaan tarkastus siirtyisi Rahoitustarkastuksen valvontaan välittömästi. Ovi yhteenliittymään jätettiin auki myös kielteisen päätöksen tehneille. Kaupparekisteriin Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta merkittiin 23.5.1997.

Koivunlehti-tunnus nousee pankin katolle

Yhteenliittymän ulkopuolelle jääneet osuuspankit ryhtyivät nopeasti pystyttämään uutta pankkiryhmää, jotta asiakkaiden luottamus säilyisi. Ryhmän perustamisen organisoiaksi ja yhdistyksen toimitusjohtajaksi kutsuttiin Heikki Suutala, Lapuan Osuuspankin toimitusjohtaja huhtikuun lopussa 1997.

Heinäkuun

*10. päivä julkaistiin
Paikallispankkiryhmän
liikemerkki, vihreä
koivunlehti, ja kansa alkoi
pian kutsumaan pankkeja
Koivunlehtipankeiksi.*

